

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1917 kl. 10 e. m.

*Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6,
i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.
Maj:t angående upphävande av den med de teologiska
professurerna förenade prebendeinstitutionen.*

I en inom andra kammaren av herr *Erikson* i Uppsala *m. fl.* väckt motion, nr 268, hemställes, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, på vad sätt den med teologie professurerna förenade prebendeinstitutionen må upphöra.

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. Vid 1866 års riksdag avlätto rikets ständer en skrivelse till Kungl. Maj:t, vari anhölls, att Kungl. Maj:t täcktes taga i övervägande, om icke de ännu återstående prebendepastoraten kunde indragas, i den mån deras innehavare komme att avgå, samt att i sådant fall till riksdagen måtte avlätas nådig proposition i ämnet med förslag till ersättning åt vederbörande för de från omförmälda pastorat utgående löneinkomster. Då prebendepastoraten äro deras innehavare tillförsäkrade genom prästerskapets privilegier § 4, hördes 1868 års kyrkomöte i frågan. Kyrkomötet beslöt bifalla, att de ännu återstående prebendepastoraten måtte indragas, dock »under förutsättning att för kompetens till teologie professorsbeställning och teologie adjunktstjänst vid universiteten samt teologie lektorsbefattning vid elementarläroverken fordras intyg därom, att sökanden under ett år utövat prästerlig tjänst inom församlingen».

De sålunda fattade besluten föranledde tills vidare ingen åtgärd. Men den 28 april 1882 utfärdade Kungl. Maj:t ett cirkulär, varigenom

förordnades, »att var och en, som hädanefter utnämnes till innehavare av ämbete eller tjänst, varmed enligt gällande bestämmelser prebendepastorat är förenat, skall vara skyldig, att, om och när Kungl. Maj:t så beslutar, prebendepastoratet avträda mot fyllnad i den med ämbetet eller tjänsten förenade lön till belopp, vartill inkomsten av prebendepastoratet finnes i lönestat upptagen eller vid löneroglering beräknad».

Fråga om verkställighet i visst fall av vad rikets ständer önskat kom upp år 1893, då Lundby och Tufve församlingars pastorat i Göteborgs stift vid då inträffad ledighet av lektorsbeställningen i Göteborg, med vilken pastoratet sedan år 1629 varit som prebende fäst, ingick till Kungl. Maj:t med begäran, att pastoratets prebendeegenskap skulle upphöra. Kungl. Maj:t framlade då för riksdagen en proposition, vari Kungl. Maj:t föreslog riksdagen »att medgiva, att Lundby och Tufve församlingars pastorat må upphöra att vara prebende åt teologie lektorn vid högre elementarläroverket i Göteborg», samt på visst sätt anslå medel till ersättning åt lektorn för mistning av inkomst därifrån. Riksdagen, som förklarade sig vidhålla den av rikets ständer år 1866 uttalade meningen om önskvärdheten av att prebendepastoraten indragas, biföll vad Kungl. Maj:t föreslagit. Till det samma år sammanträdande kyrkomötet avgav Kungl. Maj:t en skrivelse, vari Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut underställdes kyrkomötet. Kyrkomötet biföll utan votering vad sålunda föreslagits, därvid uttryckligen tillkännagivande, att man avstod från det år 1868 uppställda villkoret.

År 1898 avlät Kungl. Maj:t till det då sammanträdande kyrkomötet en skrivelse med hemställan om kyrkomötets bifall därtill, att återstående åtta prebendepastorat till teologie lektorsbeställningar indroges. Kyrkomötet biföll framställningen med uttryckligt tillkännagivande, att man nu avstod från det år 1868 uppställda villkoret men yrkade, att »för kompetens till teologie lektorsbefattningar vid de allmänna läroverken fordras, att sökanden inför teologisk fakultet avlagt teologisk examen eller teologiskt disputationsprov». Sedan kyrkomötets bifall sålunda inhämtats, har Kungl. Maj:t, i mån som lektorsbefattningar blivit lediga, ingått till riksdagen med proposition, att prebendeegenskapen skall upphöra och ökning beviljas i anslaget till läroverken, motsvarande den inkomst från prebendepastoratet, som varit i stat beräknad. Till vad så föreslagits har riksdagen städse lämnat sitt bifall.

Så vitt utskottet kunnat finna, har fråga om indragning av med teologie professorsbeställning förenat prebendepastorat endast förevarit en gång, nämligen vid kyrkomötet 1915. Det var fråga om prebendet till

professuren i praktisk teologi i Uppsala. Kyrkomötet avslog då Kungl. Maj:ts yrkande. Dock skedde detta icke på grund av, att kyrkomötet över huvud ställde sig avvisande till tanken på att indraga professorernas prebenden, utan motiveringen var den ytterst oklara och provisoriska ställning, vari frågan om professuren befann sig. På grund därav ansåg kyrkomötet icke lämpligt att då vidtaga någon ändring i detta särskilda fall, lösryckt från frågan om professorernas prebenden i allmänhet.

Av denna redogörelse torde framgå, att det alls icke behöver råda någon ovisshet om sättet, huru den med teologie professurerna förenade prebendeinstitutionen må upphöra. Utskottet gillar motionens syfte och finner det önskvärt, att dessa prebenden så snart ske kan, indragas, men anser icke, att något står att vinna genom en skrivelse till Kungl. Maj:t av det innehåll, som motionären föreslår, och hemställer därför,

att förevarande motion icke må till någon kam-
marens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 mars 1917.

På utskottets vägnar:

S. WELIN.

Vid förevarande ärendes slutbehandling hava närvarit: herrar *Welin, Andersson* i Milsmaden, *Hedström, Lingström, Hedlund, Julin, Svensson* i Torlarp, *Eronn* och *Svensson* i Kompersmåla.